

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL UŽDAROSIOS AKCINĖS BENDROVĖS „X“ SKUNDO PRIEŠ VALSTYBINĘ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBĄ

2021-12-06 Nr. 4D-2021/1-1226

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2021-09-29 gavo UAB „X“ (toliau citatose ir tekste vadinama – Pareiškėjas arba Bendrovė) 2021-09-17 skundą Nr. 54 dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Tauragės departamento (toliau citatose ir tekste vadinama – Tarnyba arba VMVT) pareigūnų veiksmų (neveikimo) vykdant Bendrovės veiklos priežiūrą (Seimo kontrolierių įstaigoje skundai suteiktas registracijos Nr. 4D-2021/1-1226; toliau vadinama – Skundas).

Pažymėtina, kad Skundas taip pat adresuotas Lietuvos Respublikos Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui (toliau vadinama – LRS, LRS komitetas), Lietuvos Respublikos Vyriausybei (toliau vadinama – LRV), Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerijai (toliau vadinama – ŽŪM), Tarnybos direktoriui.

2. Skunde, be kita ko, pažymėta:

2.1. „Bendrovė yra ūkio subjektas, vykdamas gyvūninės mėsos gaminių gamybą. Laikotarpyje nuo 2021-06-02 iki Skundo teikimo dienos, Tarnybos valstybės tarnautojai, vykdydami jiems teisės aktų pavestas funkcijas, Pareiškėjo nuomone, grubiai pažeidė viešojo administravimo įstatymo [Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, toliau citatose ir tekste vadinama – VA] nustatytus įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo ir kitus viešojo administravimo ir ūkio subjektų veiklos priežiūros principus bei teisės aktų normas, todėl šiuo pagrindu teikiamas Skundas. [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „*Faktinės aplinkybės*“

1. Tarnyba nuo 2021-06-02 iki 2021-09-02 atliko Pareiškėjo veiklos neplaninį patikrinimą 6 kartus“ („2021-06-02 Pareiškėjo veiklos patikrinimą pagal 2021-06-02 pavedimą Nr. 0158107/62AFIS-365 dėl vartotojų skundų (toliau – Patikrinimas Nr. 1)“; „2021-08-12 Pareiškėjo veiklos patikrinimą pagal 2021-08-11 pavedimą Nr. 0159322/41AFIS-384 (toliau – Patikrinimas Nr. 2)“; „2021-08-13 Pareiškėjo veiklos patikrinimą pagal 2021-08-12 pavedimą Nr. 0159348/62AFIS-532 dėl vartotojų skundų (toliau – Patikrinimas Nr. 3)“; „2021-08-19 Pareiškėjo veiklos patikrinimą pagal 2021-08-19 pavedimą Nr. 0159466/62AFIS-545 dėl vartotojų skundų (toliau – Patikrinimas Nr. 4)“; „2021-08-26 Pareiškėjo veiklos patikrinimą pagal 2021-08-26 pavedimą Nr. 0159607/62AFIS-564 dėl vartotojų skundų (toliau – patikrinimas Nr. 5)“; „2021-09-02 Pareiškėjo veiklos patikrinimą pagal 2021-09-02 pavedimą Nr. 0159741/62AFIS-588 dėl vartotojų skundų (toliau – Patikrinimas Nr. 6)“:

2.2.1. „Tarnyba, atlikusi Patikrinimą Nr. 1 padarė išvadą, kad Pareiškėjo gaminamo gaminio – Vytintos jautienos dešros (partijos Nr. 030412231120 [toliau citatose ir tekste vadinama – Gaminys-1]) atsekamumas galimas, tačiau dėl aptiktų Gaminyje-1 kiaulių DNR pagal mėginio, gauto rinkos

kontrolės metu, tyrimo rezultatus (2021-05-31 tyrimų protokolas Nr. 1-21/12487/1 G), Gaminys-1 neatitinka ES Reglamento Nr. 1169/2011 ir LR Maisto įstatymo reikalavimų dėl ženklinimo. Dėl to Tarnyba Pareiškėją įpareigojo per 14 dienų pateikti informaciją apie priimtas priemones ir numatytus veiksmus dėl maisto produktų vartotojui teikiamos teisingos informacijos užtikrinimo.“

„Pareiškėjas, įgyvendindamas Tarnybos nurodymą, 2021-07-27 pateikė paaiškinimą Nr. 40 dėl kokių priežasčių ant Bendrovės gaminamo Gaminio-1 ženklinimo etiketėje nėra nurodyta kiauliena [...]. Tarnyba, gavusi Pareiškėjo paaiškinimą dėl Gaminio-1 ženklinimo, tuo klausimu jokių veiksmų neatliko. Nei raštu, nei žodžiu Pareiškėjo neinformavo ar Pareiškėjas privalo atlikti kokius nors ženklinimo pakeitimus, ar atlikti kitus, su Gaminio-1 veiksmus, atliepiančius teisės aktų reikalavimams“;

2.2.2. „Tarnyba, atlikusi Patikrinimą Nr. 2 padarė išvadą, kad Pareiškėjas pažeidė su maisto higiena susijusius teisės aktų reikalavimus dėl to paėmė 27 aplinkos plovinius tyrimui ir pateikė 6 nurodymus. Taip pat buvo paimti Gaminio-1 mėginiai.“

„Pareiškėjui nespėjus pradėti įgyvendinti Tarnybos nurodymus, Tarnyba vėl, kitą dieną, atliko Patikrinimą Nr. 3, ir padarė išvadą, kad maisto tvarkymo subjektas atitinka atsekamumo kontrolės reikalavimus ir jokių nurodymų nedavė.“ „Patikrinimo Nr. 2 pagrindu 2021-08-13 sprendimu Nr. 62SV-41, Tarnyba nuo 2021-08-13 10.00 val. sustabdė Pareiškėjo mėsos gaminių gamybą. Pareiškėjas, 2021-08-16 Tarnybai pateikė motyvuotą prašymą Nr. 43 dėl veiklos atnaujinimo su pagrindimais, kad Patikrinimo Nr. 2 metu nustatyti pažeidimai pašalinti, papildomai paimti mėginiai dėl mikrobiologinio užterštumo patvirtino tinkamai įgyvendintą pareigą dėl higienos“;

2.2.3. „Tarnyba atliko Patikrinimą Nr. 4 ir padarė išvadą, kad infrastruktūros ir įrangos pažeidimų nenustatyta, todėl 2021-08-19 sprendimu Nr. 62GMTS-68 leido atnaujinti nuo 2021-08-19 termiškai apdorotų mėsos gaminių gamybos veiklą. Tuo tarpu vyntintų mėsos gaminių gaminimą Tarnyba neatnaujino, todėl Pareiškėjas pakartotinai pateikė prašymą atnaujinti termiškai neapdorotų mėsos gaminių gamybą“;

2.2.4. „Tarnyba atliko Patikrinimą Nr. 5 ir padarė išvadą, kad Patikrinimo Nr. 2 metu padaryti pažeidimai yra pašalinti, įrangos higieninė būklė gera, prižiūrima ir keičiama, yra atsekamumo sistema, savikontrolės žurnalai pildomi numatytu dažnumu ir pateikė siūlymą atnaujinti termiškai neapdorotų mėsos gaminių gamybą.

Nors tikrinimo akto klausimyne apie produktų ženklinimą jokių įrašų ar pastabų nebuvo, tačiau išvadoje Tarnyba Pareiškėjui nurodė, kad mėsos gaminių ženklavimas atitiktų ES Reglamento Nr. 1169/2011 reikalavimus. Atlikto Patikrinimo Nr. 5 pagrindu, Tarnyba 2021-08-26 sprendimu Nr. 62SV-48 leido Pareiškėjui atnaujinti termiškai neapdorotų mėsos gaminių gamybą“;

2.2.5. „Taigi, tik Patikrinimu Nr. 2 buvo nustatyti pažeidimai, kurie Pareiškėjo buvo nedelsiant pašalinti. Nepaisant Tarnybos konstatavimo, kad Pareiškėjo veikla atitinka teisės aktų reikalavimus, praėjus tik savaitei laiko, Tarnyba vėl atliko Patikrinimą Nr. 6. Pagrindinis motyvas – vartotojo skundai ir po Patikrinimo Nr. 2 nustatyti pažeidimai, kurių didžioji dalis kartojasi. Nors patikrinimo akto klausimynuose konstatuojami neva padaryti higienos ir su mėsos apdorojimu susiję pažeidimai, tačiau tuo pačiu konstatuota, kad Pareiškėjo gaminamos A dešros [toliau citatose ir tekste vadinama – Gaminys-2] 2021-07-02 specifikacijoje ir Pareiškėjo raštiškuose paaiškinimuose, teiktuose 2021-08-18, yra [...] [nurodoma] mechaniškai atskirta kiauliena kaip sudedamoji dalis, tačiau atliktus rinkos priežiūrą mažmeninėje prekyboje esančių Gaminų-2 ženklinimo etiketėje, sudedamųjų dalių sąraše, mechaniškai atskirtos kiaulienos nėra. [...]. Patikrinimo Nr. 6 išvadoje buvo pateikti 5 nurodymai. [...].

Patikrinimo Nr. 6 išvadoje Tarnyba, remiantis 2021-08-27 tyrimo išvada dėl Gaminųje-1 esančių kiaulienos DNR kopijų, 2021-07-02 Gaminio-2 specifikacija, 2021-08-19 Pareiškėjo paaiškinimu Nr. 47 ir produktų ženklinimo informacijos nuotraukomis, 2021-09-06 priėmė sprendimą Nr. 62SV-52 sustabdyti Gaminų-2 ir Gaminų-1 tiekimą rinkai bei įpareigoti Pareiškėją pašalinti produktą iš rinkos.

Pareiškėjas, matydamas akivaizdžius fiksuotų pažeidimų ir išvadų neatitikimus [...] Tarnybai pateikė prieštaravimus Nr. 48, tačiau argumentuoti paaiškinimai, priimant 2021-09-06 sprendimą sustabdyti produktų tiekimą rinkai, visiškai nebuvo vertinti. [...]“;

2.3. „Dėl Tarnybos ūkio subjekto patikrinimo atlikimo, pažeidžiant teisės aktų reikalavimus

Tarnybos veiklą dėl ūkio subjekto veiklos patikrinimo reglamentuoja 2015-01-28 Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. B1-59 patvirtintos Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklės (toliau – Patikrinimo taisyklės), kurios numato *inter alia*: patikrinimo rūšis – planinis, neplaninis patikrinimai; patikrinimo atlikimo procedūras.

Pagal Patikrinimo taisyklių 21 punktą, neplaniniai patikrinimai galimi tik esant 9 sąlygom. Tuo pačiu, Patikrinimo taisyklių 25 punktas numato, kad jei atsiranda poreikis atlikti neplaninį ūkio subjekto veiklos patikrinimą, bet yra nustatoma atlikti jo neplaninį patikrinimą ir dėl kitos priežasties, turi būti atliekamas tik vienas kompleksinis patikrinimas.

Šio reikalavimo Tarnyba piktybiškai nevykdė. Dėl pasikartojančių, kas dieną (perteklinių) kontrolės veiksmų ne tik, kad trikdė Pareiškėjo įprastinę veiklą, bet ir sukėlė neuztikrintumą, kad sprendžiant Pareiškėjo veiklos atitiktį teisės aktų reikalavimams bus paisoma objektyvumo, teisingumo, proporcingumo principų. Šie principai yra neatsiejami nuo Tarnybos nuostatų 2 punkte įtvirtintos pareigos vadovautis ne tik teisės aktų reikalavimais, bet ir protingumo, teisingumo kriterijais. Būtent vadovaujantis protingumo ir teisingumo kriterijais privalo būti atliekamas patikrinimas, nepažeidžiant ūkio subjektų teisių.

Be to, sprendimas atlikti neplaninį patikrinimą turi būti įforminamas pagal Tarnybos 2019-03-08 direktoriaus įsakymu Nr. B1-166 patvirtintą pavedimų formą [toliau citatose ir tekste vadinama – Pavedimų forma] ir pagal Patikrinimo taisyklių 27 punktą, prieš atliekant patikrinimą, valstybės tarnautojas ūkio subjektui privalomai pateikia pavedimą atlikti ūkio subjekto tikrinimą ir sprendimo dėl neplaninio patikrinimo atlikimo kopiją.

Šių imperatyvių reikalavimų, atliekant visus 6 patikrinimus, Tarnybos pareigūnai piktybiškai nevykdė. Pareiškėjui nė karto nebuvo įteikta sprendimo dėl neplaninio patikrinimo atlikimo kopija. Dėl to Pareiškėjui nebuvo žinoma dėl kokių atvejų yra atliekami patikrinimai. Dar daugiau, jam nepagrįstai buvo suvaržyta teisė skųsti tokį sprendimą įstatymų nustatyta tvarka. Esmė ta, kad [...] Pavedimo formoje numatyta, kad sprendime turi būti nurodoma kokio Patikrinimo taisyklių punkto (punktais) pagrindu atliekamas patikrinimas ir kad pavedimas atlikti ūkio subjekto veiklos neplaninį tikrinimą gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo arba Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka. Tarnybos pareigūnams, neįteikus šio dokumento, Pareiškėjas apie tokią teisę nebuvo supažindintas ir tokiu būdu, Tarnybos pareigūnai, tyčia užkirto kelią Pareiškėjui įgyvendinti savo teisę skųsti Tarnybos veiksmus.

Kad šis pažeidimas nebuvo atsitiktinis sustiprina ir tai, jog visuose atliktų patikrinimų aktuose nėra pateiktas neplaninio patikrinimo pagrindas, kaip to reikalauja Patikrinimo taisyklių 21 punktas. Nurodytas tik abstraktus įrašas – vartotojų skundai, nukopijuotas su ta pačia gramatine klaida. Labai keistai atrodo, kuomet su tomis pačiomis vartotojo skunde nurodytomis aplinkybėmis, įvykusiomis daugiau nei prieš du metus, vis naujai atliekamas Pareiškėjo veiklos patikrinimas. [...]. Tarnybos pareigūnų visišką taisyklių ignoravimą atskleidžia ir tai, kad 2021-08-13, sustabdant Pareiškėjo veiklą, buvo vadovaujamosi teisės aktais, kurie yra netekę galios [...] arba vadovaujamosi senos redakcijos teisės aktu (Tarnybos sprendimų dėl administracinių poveikio priemonių taikymo priėmimo tvarkos aprašu).

Teisėtumo reikalavimo nepaisymas lėmė ir 2021-09-06 sprendimą sustabdyti gamybą ir išimti iš rinkos Gaminius-1 ir Gaminius-2. Taikant tokio pobūdžio sankcijas turi būti paisoma reikalavimo, kad Tarnyba, kaip viešojo administravimo subjektas privalo ne hipotetiškai, bet tiksliai nustatyti pažeidimo faktus bei pateikti tai pagrindžiančius įrodymus.

Dėl Gaminių-1 Pareiškėjas dar 2021-07-27 Tarnybai pateikė paaiškinimą. Tarnyba sugebėjo

laukti 2021-09-02 patikrinimo (daugiau nei mėnesį), kad šį paaiškinimą traktuotų kaip netinkamą, prieštaraujantį teisės aktams. [...]. Pareiškėjas Tarnybos pareigūnų prašė pateikti išaiškinimą kaip, esant tokioms aplinkybėms, turi būti ženklinamas Gaminys-1, tačiau Tarnybos pareigūnai jokių tikslų Pareiškėjo veiksmų modelio nenurodė, taip palikdamas Pareiškėją nežinomybėje. [...].

Pareiškėjas, siekdamas bendradarbiavimo, Tarnybos prašė pakartotinai vertinti jo veiklą, atsižvelgti į pasikeitusių specifikacijų turinį, tačiau iš Tarnybos pareigūnų sulaukė pašaipius, su valstybės tarnautojo etika prasilenkiančius atsakymus.

Taip pat ignoravo Pareiškėjo kreipimąsi dėl susitikimo laiko suderinimo. Pareiškėjas 2021-09-08 ir pakartotinai 2021-09-17 kreipėsi į Tarnybą su prašymu atnaujinti Gaminio-2 gamybą, tačiau dėl nesuprantamų priežasčių šių prašymų nenagrinėjo, motyvuotų paaiškinimų neteikė.

Tokie Tarnybos veiksmai paralyžiuoja Pareiškėjo veiklą, o tai lemia kiekvieną dieną patiriamus nuostolius (šiai dienai sudaro 70 000 Eurų sumą, kuri Pareiškėjui yra ženkli), reputacijos sugadinimą rinkoje. [...]. Šių aplinkybių visuma rodo, kad Tarnybos pareigūnų atliekami veiksmai Bendrovės atžvilgiu prasilenkia su teisės normų reikalavimais. Be to, Pareiškėjo nuomone, tendencingi Tarnybos veiksmai ir sprendimai yra ne kas kita, o kaip užslėptos korupcijos apraiška.“

3. Pareiškėjas prašo Seimo kontrolieriaus: „pagal kompetenciją, įvertinti Skunde aprašytas aplinkybes ir patikrinti, ar Tarnybos pareigūnai, vykdydami Bendrovės veiklos patikrinimą ir priimdami sprendimus dėl Bendrovės veiklos stabdymo, įpareigojimo išimti gaminius iš rinkos vykdė savo pareigas tinkamai, ar nėra jų veiksmuose piktnaudžiavimo, biurokratizmo požymių. Jei tokie bus nustatyti – imtis priemonių pažeidimams šalinti.“

Be to, Pareiškėjas prašo: Lietuvos Respublikos Vyriausybės – „sukontroliuoti, kad Tarnybos atliekamas tarnybinis patikrinimas vyktų skaidriai, laikantis teisės aktų reikalavimų“, Lietuvos Respublikos Seimo – „atlikti parlamentinę kontrolę ar teisiniame reguliavime nėra palikta spragų dėl kurių atsiranda sąlygos valdžios įstaigoms (šiuo atveju valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai) piktnaudžiauti, ar išlaikoma teisių pusiausvyra tiek tikrinamų ūkio subjektų, tiek tikrinančių valdžios įtaigų atžvilgiu“, Tarnybos – „atlikti tarnybinį patikrinimą dėl Tarnybos darbuotojų [...]“.

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Seimo kontrolierius, atsižvelgęs į Skunde nurodytas aplinkybes, šio tyrimo pradžioje 2021-10-05 raštu kreipėsi į Pareiškėją:

4.1. be kita ko, pranešdamas, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatyme (toliau vadinama – SKĮ) nustatyta: „Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje“ (SKĮ 12 straipsnio 1 dalis), taigi, „Seimo kontrolierius tirdamas Skundą pagal kompetenciją patikrins, ar Tarnybos pareigūnai, vykdydami Pareiškėjo veiklos priežiūrą, nagrinėdami Pareiškėjo kreipimusis, tinkamai įgyvendino VAĮ ir kitų teisės aktų reikalavimus, t. y., ar jų veiksmuose (neveikime) nebuvo piktnaudžiavimo ir biurokratizmo požymių“;

4.2. pažymėdamas, kad Pareiškėjas Skunde, be aplinkybių, kurių tyrimas priklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai, nurodo ir kitas aplinkybes, pvz.: „Tarnybos pareigūnų visišką taisyklių ignoravimą atskleidžia ir tai, kad 2021-08-13, sustabdant Pareiškėjo veiklą, buvo vadovaujamosi teisės aktais, kurie yra netekę galios [...]“; „Teisėtumo reikalavimo nepaisymas lėmė ir 2021-09-06 sprendimą sustabdyti gamybą ir išimti iš rinkos Gaminį-2 ir Gaminį-1“; „Pareiškėjo nuomone [...], [...] sustabdant Pareiškėjo veiklą, [...] [Pareiškėjas] patiria tiesioginę turtinę 70 000 Eurų žalą ir neturtinę žalą“;

4.3. apibendrinęs VAĮ ir SKĮ nuostatas, konstatavo, kad Seimo kontrolierius nėra įgaliotas nustatyti faktinių aplinkybių buvimo (nebuvo), spręsti ginčų dėl teisės. Seimo kontrolierius pagal

kompetenciją atlieka skundžiamų viešojo administravimo subjektų veiklos juridinį vertinimą, bet neatlieka veiklos vertinimo, reikalaujančio tam tikros srities specialiųjų žinių. Pažymėtina, kad, esant ginčui dėl Skunde nurodyto Tarnybos sprendimo sustabdyti tam tikrų produktų gamybą teisėtumo, galimai dėl to patirtos žalos atlyginimo ir pan., šios aplinkybės Pareiškėjo iniciatyva galėtų būti patikrintos, nustatytos teisme.

Taigi, Seimo kontrolierius Skundo tyrimo metu nevertins Tarnybos priimtų sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo.

Atsižvelgiant į tai, kad Skunde nurodytų aplinkybių, susijusių su Tarnybos priimtų sprendimų pagrįstumo vertinimu, faktinių aplinkybių buvimo (nebuvo) nustatymu, ginču dėl teisės, tyrimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai ir kad jos nagrinėtinos kitoje institucijoje (teisme), vadovaujantis SKĮ 17 straipsnio 1 dalies 3 ir 6 punktais, pagal kuriuos Seimo kontrolierius priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, jeigu skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai ir kai padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje, „Seimo kontrolierius atsisako tirti Skundo dalį, susijusią su Tarnybos pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendimo stabdyti gamybą ir kt. pagrįstumo vertinimu, faktinių aplinkybių buvimo (nebuvo) nustatymu, ginču dėl teisės“;

4.4. paprašė Pareiškėjo: „Tuo atveju, jeigu Pareiškėjas yra kreipęsis į teismą (kreipsis į teismą) klausimais, susijusiais su Skunde nurodytomis aplinkybėmis, ***prašytume raštu pateikti Seimo kontrolieriui informaciją apie tokių ginčų nagrinėjimo teismuose eigą, rezultatus*** (kartu pateikiant kreipimosi į teismą, teismo sprendimų kopijas).“

5. Iš šio tyrimo pradžioje gautų institucijų, kurioms taip pat buvo adresuotas Skundas, dokumentų nustatyta:

5.1. LRS komitetas pranešė, kad „gavo ir Seimo kontrolierių įstaigai adresuotą Pareiškėjo kreipimąsi dėl atsakingų asmenų veiksmų (galimai netinkamo veikimo) atliekant Tarnybos kompetencijai priskiriamas tarnybinės pareigas ir priimtų valstybinės kontrolės sprendimų atitikties VAĮ nuostatoms, reglamentuojančioms ūkio subjektų veiklos priežiūrą. Prašome Jūsų apie su šiuo kreipimusi susijusius sprendimus informuoti ir LRS komitetą. [...]“;

5.2. LRV kanceliarija persiuntė Skundą nagrinėti ŽŪM bei Tarnybai, prašydama „prireikus inicijuoti tarnybinio nusižengimo tyrimą. Apie nagrinėjimo rezultatus ir priimtus sprendimus prašome informuoti Pareiškėją“ (atsakymo kopiją pateikti LRS kanceliarijai, Seimo kontrolierių įstaigai ir LRV kanceliarijai);

5.3. ŽŪM persiuntė Skundą nagrinėti Tarnybai pagal kompetenciją.

6. Seimo kontrolierius, atsižvelgęs į pirmiau nurodytas aplinkybes 2021-10-21 raštu Nr. 4D-2021/1-1226/3D-2461 kreipėsi į Tarnybą, prašydamas pateikti Skundo tyrimui reikalingą informaciją, ar teismuose nagrinėjami su Skunde nurodytomis aplinkybėmis susiję Tarnybos pareigūnų veiklos klausimai, jeigu taip – pateikti ginčo turinį apibūdinančius dokumentus; paaiškinti Skunde nurodytas Tarnybos pareigūnų veiklos (neveikimo) aplinkybes bei pateikti motyvuotą nuomonę, ar būtų tikslinga tobulinti teisės aktus, reglamentuojančius ūkio subjektų veiklos neplaninių patikrinimų tvarką.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

7. Pagal Tarnybos Seimo kontrolieriui pateiktą informaciją, paaiškinimus bei dokumentus nustatyta:

7.1. „Bendrovės skundas su pridedamais dokumentais Tarnyboje gautas 2021-09-29, jam suteiktas registracijos Nr. B5-9118. Skundu Bendrovė prašė atlikti tarnybinį patikrinimą dėl Tarnybos darbuotojų: Tarnybos Tauragės departamento [toliau citatose ir tekste vadinama –

Departamentas] direktoriaus K. P. ir Veterinarijos sanitarijos skyriaus vyriausiosios veterinarijos gydytojos E. K. (Bendrovės duomenimis, turinčios tiesioginių sąsajų su mėsos perdirbimo rinkoje esančiais konkurentais, kurių nedeklaravo privačių interesų deklaracijoje), ir kitų asmenų galimai neteisėtų veiksmų ir, nustačius pažeidimų, taikyti teisės aktuose numatytą teisinę atsakomybę.

Skunde iš esmės nurodoma, kad, pirma, Departamento pareigūnai laikotarpiu nuo 2021-06-02 iki 2021-09-02 Bendrovės veiklos neplaninius patikrinimus atliko neteisėtai ir nepagrįstai, padarė faktinių aplinkybių neatitinkančias išvadas ir priėmė neteisėtus sprendimus. Departamento pareigūnų veiksmus Bendrovė vertina kaip užslėptą korupcijos apraišką. Skunde taip pat nurodoma, kad Departamento pareigūnai pažeidė Patikrinimų taisyklių (2019-03-01 redakcija, galiojusi iki 2021-10-31, TAR, 2015-01-29, Nr. 1305), 21, 25, 27 punktus, nes nurodytu laikotarpiu atliko ne vieną kompleksinį, o šešis Bendrovės veiklos neplaninius patikrinimus, ir tuo neproporcingai trikdė Bendrovės įprastinę veiklą, nesilaikė teisės aktuose nustatytų patikrinimų atlikimo procedūrų (prieš patikrinimus Bendrovei nepateikė sprendimo dėl veiklos neplaninio patikrinimo atlikimo kopijos, patikrinimo aktuose nenurodė veiklos neplaninio patikrinimo pagrindo, o tik atkartojė dvejų metų senumo to paties vartotojo skundą), dėl to Bendrovei nebuvo žinoma, dėl kokių atvejų buvo atliekami jos veiklos neplaniniai patikrinimai, buvo suvaržyta jos teisė skųsti tokį sprendimą įstatymų nustatyta tvarka. Priimdami sprendimus Departamento pareigūnai neatsižvelgė į Bendrovės pateiktus paaiškinimus, dėl to priėmė neteisėtus ir nepagrįstus sprendimus, dėl kurių Bendrovė patiria materialinę žalą. Antra, su Bendrove VMVT Tauragės departamento pareigūnai bendravo pašaipiai. Trečia, Departamentas nenagrinėjo 2021-09-08 ir 2021-09-17 Bendrovės prašymų, tuo tyčia žlugdydami Bendrovę.

Skundo nagrinėjimas 2021-09-29 buvo pavestas atlikti Tarnybos Vidaus tyrimų skyriui. 2021-10-15 buvo surašytas Vidaus tyrimų skyriaus vyriausiosios specialistės V.P. tarnybinis pranešimas (toliau – Tarnybinis pranešimas), kuriame siūlyta ne pradėti tarnybinio nusižengimo tyrimo Tarnybos darbuotojų, susijusių su Bendrovės veiklos tyrimu, atžvilgiu. Tarnybiniame pranešime nurodyta, kad tikrinant skunde nurodytas aplinkybes buvo raštu ir žodžiu kreiptasi į Departamentą, Bendrųjų reikalų skyrių ir Veterinarijos sanitarijos skyrių su prašymu pateikti su tiriamu įvykiu susijusius dokumentus ir paaiškinimus. Susipažinus su Vidaus tyrimų skyriui pateiktais dokumentais, rašytiniais ir žodiniais paaiškinimais, skundu ir prie jo pridėtais dokumentais, buvo nustatyta, kad objektyvių duomenų, kurių pagrindu būtų galima daryti pagrįstą abejonių nekeliančią išvadą, kad Tarnybos darbuotojai, vykdydami Bendrovės veiklos kontrolę ir priežiūrą, nevykdė ar netinkamai vykdė savo pareigas, gauta nebuvo.“

7.2. „Tarnybiniame pranešime nurodyta, kad skundo nagrinėjimo metu nustatyta, jog laikotarpiu nuo 2021-06-02 iki 2021-09-02 Departamento pareigūnai atliko 6 Bendrovės veiklos neplaninius patikrinimus“:

7.2.1. 2021-06-02 Patikrinimą Nr. 1 atliko Departamento laikinai einanti patarėjo pareigas A. M.-M. ir vyriausiasis veterinarijos gydytojas-inspektorius A.K. pagal 2021-06-02 pavedimą Nr. 0158107/62AFIS-365. Buvo surašytas Gyvūninio maisto tvarkymo subjekto patikrinimo aktas Nr. 62GMTS-39 (toliau – Patikrinimo aktas Nr. 62GMTS-39) [...];

7.2.2. „2021-08-12 Patikrinimą Nr. 2 atliko Departamento vyriausioji veterinarijos gydytoja-inspektorė R. J. ir Veterinarijos sanitarijos skyriaus vyriausioji veterinarijos gydytoja-valstybinė veterinarijos inspektorė J. J. pagal Tarnybos direktoriaus 2021-08-11 įsakymą Nr. B4-225 „Dėl neplaninio patikrinimo atlikimo“ (toliau – Įsakymas Nr. B4-225) ir Departamento direktoriaus 2021-08-11 pavedimą Nr. 0159322/41AFIS-384. Tarnybos Veterinarijos sanitarijos skyriaus rašytiniuose paaiškinimuose nurodyta, kad Bendrovės veiklos neplaninis patikrinimas dėl didelės darbo apimtys buvo tęsiamas 2021-08-13–2021-08-16. 2021-08-12 buvo surašytas Gyvūninio maisto tvarkymo subjekto patikrinimo aktas Nr. 41GMTS-62 (toliau – Patikrinimo aktas Nr. 41GMTS-62). [...].

Departamento direktoriaus 2021-08-13 sprendimu Nr. 62SV-41 „Dėl ūkio subjekto veiklos sustabdymo“ (toliau – sprendimas Nr. 62SV-41) buvo sustabdyta Bendrovės mėsos gaminių gamybos veikla. Šio sprendimo Bendrovė neskundė, patikrinimų metu padarytoms išvadoms neprieštaravo.

Departamente buvo gautas Bendrovės 2021-08-16 prašymas atnaujinti ūkio subjekto veiklą, kuriame nurodoma, kad Bendrovė pradėjo šalinti Patikrinimo akte Nr. 62GMTS-68 nustatytus trūkumus, prašoma panaikinti sprendimą Nr. 62SV-41 ir atnaujinti Bendrovės gamybinę veiklą, ir 2021-08-19 prašymas, kuriame nurodoma, kad Patikrinimo akte Nr. 41GMTS-62 nustatyti trūkumai pašalinti ir prašoma leisti atnaujinti termiškai apdorotų produktų gamybą. [...].

Bendrovės 2021-08-16 prašymu (kaip nurodyta Veterinarijos sanitarijos skyriaus rašytiniuose paaiškinimuose) 2021-08-19 Bendrovės gamybinėse patalpose pakartotinai atrinkti aplinkos plovinių mėginiai patogeninių bakterijų *Listeria Monocitogenes* aptikimui ir atliktas jos veiklos neplaninis patikrinimas. Patikrinimą atliko Departamento laikinai einanti patarėjo pareigas A.M.-M. ir vyriausiasis veterinarijos gydytojas-inspektorius A. K. pagal Departamento direktoriaus 2021-08-19 pavedimą Nr. 0159466/62AFIS-545 [Patikrinimas Nr. 4]. Buvo surašytas Gyvūninio maisto tvarkymo subjekto patikrinimo aktas Nr. 62GMTS-68 (toliau – Patikrinimo aktas Nr. 62GMTS-68). Patikrinimo metu buvo tikrinama, ar pašalinti Patikrinimo akte Nr. 41GMTS-62 nurodyti trūkumai. Šis patikrinimo pagrindas nurodytas ir pačiame Patikrinimo akte Nr. 62GMTS-68. [...].

Šio patikrinimo akto pagrindu Departamento direktoriaus 2021-08-19 sprendimu Nr. 62SV-44 „Dėl ūkio subjekto veiklos atnaujinimo“ buvo iš dalies atnaujinta Bendrovės veikla – t. y. leista atnaujinti termiškai apdorotų mėsos gaminių gamybą.

Remiantis Veterinarijos sanitarijos skyriaus rašytiniais paaiškinimais, sprendimas atlikti Bendrovės veiklos neplaninį patikrinimą iki Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto (toliau – NMVRVI) aplinkos plovinių laboratorinių tyrimų protokolo gavimo (gautas tik 2021-08-22) buvo priimtas siekiant sumažinti Bendrovės patiriamus nuostolius.

2021-08-23 gavus Bendrovės prašymą atnaujinti termiškai neapdorotų produktų gamybos veiklą, 2021-08-26 Departamento laikinai einanti patarėjo pareigas A. M.-M. ir vyriausiasis veterinarijos gydytojas-inspektorius A. K., vykdydami Departamento direktoriaus 2021-08-26 pavedimą Nr. 0159607/62AFIS-564, atliko Bendrovės veiklos neplaninį patikrinimą [Patikrinimas Nr. 5]. Patikrinimo-5 metu buvo surašytas Gyvūninio maisto tvarkymo subjekto patikrinimo aktas Nr. 62GMTS-71 (toliau – Patikrinimo aktas Nr. 62GMTS-71), kuriame nurodyta, kad Patikrinimas Nr. 5 atliekamas pagal Bendrovės 2021-08-23 pateiktą prašymą dėl termiškai neapdorotų mėsos gaminių gamybos atnaujinimo, ir nustatyta, kad Patikrinimo akte Nr. 41GMTS-62 nurodyti trūkumai pašalinti, bei siūloma atnaujinti Bendrovės veiklą. Šio patikrinimo akto pagrindu Departamento direktoriaus 2021-08-26 įsakymu Nr. 62SV-48 „Dėl ūkio subjekto veiklos atnaujinimo“ buvo atnaujinta Bendrovės veikla (vytintų, šaltai rūkytų mėsos gaminių gamyba)“;

7.2.3. „2021-09-02 Departamento vyriausioji specialistė-maisto produktų inspektorė A.R. ir Veterinarijos sanitarijos skyriaus vyriausioji veterinarijos gydytoja-valstybinė veterinarijos inspektorė J. J. pagal Tarnybos direktoriaus 2021-09-01 įsakymą Nr. B4-242 „Dėl neplaninio patikrinimo atlikimo“ (toliau – Įsakymas Nr. B4- 242) ir Departamento direktoriaus 2021-09-02 pavedimą Nr. 0159741/62AFIS-588 atliko Bendrovės veiklos neplaninį patikrinimą [Patikrinimas Nr. 6]. Patikrinimo Nr.6 metu dalyvavo Tarnybos Veterinarijos sanitarijos skyriaus vyriausioji veterinarijos gydytoja E. K. ir buvo surašytas Gyvūninio maisto tvarkymo subjekto patikrinimo aktas Nr. 62GMTS-77 (toliau – Patikrinimo aktas Nr. 62GMTS-77) [...].

2021-09-06 Departamento direktorius priėmė tris sprendimus dėl Bendrovės produkcijos ir veiklos: Nr. 62SV-52 „Dėl produktų tiekimo rinkai sustabdymo“ (toliau – Sprendimas Nr. 62SV-

52), Nr. 62SV-53 „Dėl produktų tiekimo rinkai uždraudimo“ (toliau – Sprendimas Nr. 62SV-53) ir Nr. 62SV-54 „Dėl ūkio subjekto veiklos sustabdymo (toliau – Sprendimas Nr. 62SV-54)“ (toliau kartu vadinama – Sprendimai);

7.2.4. „Tarnybiniame pranešime taip pat nurodyta, kad 2021-09-03 Bendrovė Departamentui pateikė prašymą paskirti atvykimo datą ir laiką. Į šį Bendrovės prašymą buvo atsakyta 2021-09-06 raštu Nr. 62S-(62.5)-929), kuriame Bendrovei nurodyta atvykimo data ir laikas – 2021-09-08, 10.00 val. Departamentas Vidaus tyrimų skyriui telefonu paaiškino, kad Bendrovei su Departamentu 2021-09-08 9.22 val. susisiekus telefonu ir paprašius paskirti kitą susitikimo laiką, jai elektroniniu paštu <...> buvo išsiųstas laiškas, kuriame nurodytas kitas susitikimo laikas – 2021-09-14, 10.00 val. (Departamentas pateikė tai patvirtinančius rašytinius dokumentus – elektroninius laiškus ir siųsto Departamentui 2021-09-06 atsakymo Nr. 62S-(62.5.)-929 išrašą). 2021-09-03 Bendrovė raštu pateikė paaiškinimus dėl prašomų pateikti dokumentų (jokio reikalavimo nesuformulavo) ir prieštaravimus dėl Patikrinimo akto Nr. 62GMTS-77, kuriuo tik prašė atsižvelgti į Bendrovės pateiktus paaiškinimus priimant sprendimą, tačiau jokio atskiro reikalavimo nesuformulavo. 2021-09-06 Departamentas gavo Bendrovės trūkumų šalinimo planą (reg. Nr. 62G-7386). Departamento rašytiniuose paaiškinimuose buvo nurodyta ir telefoninio pokalbio su Departamento atstove metu Vidaus tyrimų skyriui buvo paaiškinta, kad trūkumų šalinimo planas buvo nukreiptas suderinti patikrinime dalyvavusiai inspektorei A. R., tačiau A. R. 2021-09-06–2021-09-07 atostogavo, o nuo 2021-09-08 iki 2021-09-17 turėjo laikino nedarbingumo pažymėjimą. Departamento laikinai einanti patarėjo pareigas A. M.-M. atostogavo nuo 2021-08-30 iki 2021-09-10. Dėl to, kadangi šiuo konkrečiu atveju visi darbuotojai, kompetentingi derinti trūkumų šalinimo planą, dėl pateisinamų priežasčių nebuvo tarnyboje, trūkumų šalinimo planas buvo įvertintas tik 2021-09-20. Nors plane nurodyti neatitikimai, dėl kurių trūkumų šalinimo planas negali būti suderinamas, tačiau, atsižvelgiant į tai, kad nebuvo laikytasi Patikrinimo taisyklių 35^s p. numatyto termino, nebuvo atsisakyta suderinti Bendrovės pateiktą trūkumų šalinimo planą.“

„2021-09-08 Tarnyboje gautas Bendrovės prašymas dėl gamybinės veiklos atnaujinimo (reg. Nr. B5-8382), kurio vykdytojomis paskirtos Veterinarijos sanitarijos skyriaus vedėja-valstybinė veterinarijos inspektore G. J. ir VMVT direktoriaus pavaduotoja A. M. Iš prie skundo pridėtų elektroninių laiškų išrašų ir Departamento pateiktų elektroninių laiškų išrašų matyti, kad 2021-09-10 15.27 val. iš elektroninio pašto <...> Bendrovės generalinio direktoriaus pavaduotojai Y (el. p. <...>) buvo išsiųstas el. laiškas, kuriame nurodytos pastabos Bendrovės pateiktiems gamybos atnaujinimo dokumentams. 2021-09-15 15.39 val. iš elektroninio pašto <...> Bendrovės generaliniam direktoriui Z (el. p. <...>) buvo išsiųstas el. laiškas, kuriame nurodoma, kad Tarnyba gavo Bendrovės siųstą papildomą informaciją ir kad ši informacija pateikta neatsakingai. 2021-09-17 Bendrovė pateikė pakartotinį prašymą dėl gamybinės veiklos atnaujinimo.

2021-10-14 telefoninio pokalbio su Departamentu metu Vidaus tyrimų skyriui buvo paaiškinta, kad pagal 2021-09-08 ir 2021-09-17 Bendrovės prašymus nuo 2021-10-13 yra atliekamas Bendrovės veiklos neplaninis patikrinimas, kurį planuojama užbaigti 2021-10-15.“

7.3. „2021-09-13 Bendrovė pateikė Tarnybai paaiškinimus į jai pateiktas pastabas (jokių reikalavimų nesuformulavo), o **2021-10-06 Bendrovė apskundė Vilniaus apygardos administraciniam teismui (toliau – VAAT) Sprendimus, prašydama juos panaikinti ir taikyti reikalavimo užtikrinimo priemones – laikinai sustabdyti Sprendimų vykdymą iki ginčo, dėl kurio paduotas skundas, išsprendimo administraciniame teisme** (toliau – 2021-10-06 skundas). 2021-10-06 skunde Bendrovė nurodė, kad Sprendimai yra neteisėti, nepagrįsti ir turi būti naikinami. **Šias aplinkybes Bendrovė grindė iš esmės tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis, kurias nurodė skunde. VAAT 2021-10-08 nutartimi administraciniame byloje Nr. eI2-5334-872/2021 priėmė 2021-10-06 skundą nagrinėti iš esmės.**

Bendrovės 2021-10-06 skunde VAAT, be kita ko, nurodyta:

„Atsakovo Tarnybos teritorinis padalinys – „Departamentas 2021-09-02 atliko Pareiškėjo

veiklos neplaninį patikrinimą pagal 2021-09-02 pavedimą Nr. 0159741/62AFIS-588 ir surašė Patikrinimo aktą Nr. 62GMTS-77. Šiuo Patikrinimo aktu Departamentas 2021-09-06 ir priėmė visus tris Sprendimus. [...].“

„Pažymėtina, kad Atsakovas Pareiškėjo atžvilgiu atlieka sisteminius susidorojimo su Pareiškėju veiksmus. Šį faktą patvirtina tai, kad VMVT nuo 2021-06-02 iki 2021-09-02 atliko Pareiškėjo veiklos neplaninį patikrinimą net 6 kartus [...].“

„Atsakovas, gavęs Pareiškėjo 2021-07-27 paaiškinimą dėl Gaminio-1 ženklavimo, tuo klausimu jokių veiksmų neatliko. Nei raštu, nei žodžiu Pareiškėjo neinformavo ar Pareiškėjas privalo atlikti kokius nors ženklavimo pakeitimus, ar atlikti kitus, su gaminamu gaminiu veiksmus [...].“

„Pareiškėjas, matydamas akivaizdžius fiksuotų pažeidimų ir išvadų neatitikimus, 2021-09-03 Tarnybai pateikė prieštaravimus Nr. 48 [...], tačiau argumentuoti paaiškinimai, priimant 2021-09-06 sprendimą sustabdyti produktų tiekimą rinkai, visiškai nebuvo vertinti.“

„Tarnyba yra viešojo administravimo subjektas. Pastarajam taikomi VAĮ numatyti reikalavimai dėl gerojo administravimo, teisėtumo, įstatymo viršenybės ir nepiktnaudžiavimo valdžia, objektyvumo, proporcingumo. Kaip pažymi Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų (Konstitucinio Teismo 2004-12-13 nutarimas). Teisėtumo principas viešojo administravimo srityje reiškia, kad viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti teisės aktų reikalavimus ir kad jų priimti sprendimai būtų pagrįsti teisės normomis, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus.“

„Šio reikalavimo Tarnyba piktybiškai nevykdė. Dėl pasikartojančių, kas dieną (perteklinių) kontrolės veiksmų ne tik, kad trikdė Pareiškėjo įprastinę veiklą, bet ir Lapas 9 iš 14 sukėlė neužtikrintumą, kad sprendžiant Pareiškėjo veiklos atitiktį teisės aktų reikalavimams bus paisoma objektyvumo, teisingumo, proporcingumo principų.“

„Be to, sprendimas atlikti neplaninį patikrinimą turi būti įforminamas pagal [...] Pavedimų formą ir pagal Patikrinimo taisyklių 27 punktą, prieš atliekant patikrinimą, valstybės tarnautojas ūkio subjektui privalomai pateikia pavedimą atlikti ūkio subjekto tikrinimą ir sprendimo dėl neplaninio patikrinimo atlikimo kopiją. [...]. Šių imperatyvių reikalavimų, atliekant visus 6 patikrinimus, Tarnybos pareigūnai piktybiškai nevykdė. Pareiškėjui nė karto nebuvo įteikta sprendimo dėl neplaninio patikrinimo atlikimo kopija. Dėl to Pareiškėjui nebuvo žinoma dėl kokių atvejų yra atliekami patikrinimai. Dar daugiau, jam nepagrįstai buvo suvaržyta teisė skųsti tokį sprendimą įstatymų nustatyta tvarka.“

„Pareiškėjas Tarnybos pareigūnų prašė pateikti išaiškinimą kaip, esant tokioms aplinkybėms, turi būti ženklinamas gaminys, tačiau Tarnybos pareigūnai jokių tikslų Pareiškėjo veiksmų modelio nenurodė, taip palikdamas Pareiškėją nežinomybėje.“

„Pažymėtina, kad Pareiškėjas, siekdamas bendradarbiavimo Atsakovo prašė pakartotinai vertinti jo veiklą, atsižvelgti į pasikeitusių specifikacijų turinį, tačiau iš Tarnybos pareigūnų sulaukė pašaipius, su valstybės tarnautojo etika prasilenkiančius atsakymus. Taip pat ignoravo Pareiškėjo kreipimąsi dėl susitikimo laiko suderinimo.“

„Pareiškėjas 2021-09-08 ir pakartotinai 2021-09-17 [...] kreipėsi į Tarnybą su prašymu atnaujinti A dešrų gamybą, tačiau dėl nesuprantamų priežasčių šių prašymų nenagrinėjo, motyvuotų paaiškinimų neteikė.“

„Šių aplinkybių visuma rodo, kad Departamento pareigūnų atliekami veiksmai Bendrovės atžvilgiu prasilenkia su teisės normų reikalavimais ir 2021-09-06 priimtas skundžiamas Sprendimas yra neteisėtas, nepagrįstas, todėl naikintinas.“

7.4. Tarnybos 2021-10-22 raštu Nr. B6-(1.9.)-2585 (toliau – Atsakomasis raštas) Bendrovė buvo informuota, kad Tarnyba priėmė sprendimą nepradėti tarnybinio nusižengimo tyrimo Tarnybos darbuotojų, susijusių su Bendrovės veiklos kontrole ir priežiūra, atžvilgiu. Šio sprendimo kopija

išsiūsta ir valstybės institucijoms.“

„Sprendimas nepradėti tarnybinio nusižengimo tyrimo Tarnybos darbuotojų, susijusių su Bendrovės veiklos kontrole ir priežiūra, atžvilgiu buvo priimtas dėl to, kad“:

7.4.1. „pirma, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo (toliau – VTĮ) 34 str. 1 d. nustatyta, kad valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo pradeda tarnybinio nusižengimo tyrimą savo sprendimu arba kai gauna oficialią informaciją apie valstybės tarnautojo tarnybinį nusižengimą. [...]. Sprendimų dėl tarnybinių nuobaudų skyrimo valstybės tarnautojams ir sprendimų dėl asmenų, ėjusių valstybės tarnautojo pareigas, pripažinimo padarius tarnybinį nusižengimą, ir sprendimų dėl tarnybinių nuobaudų, kurios turėtų būti jiems skirtos, priėmimo tvarka, taip pat šio straipsnio 2 dalyje nurodytų motyvuotų išvadų apie tyrimų rezultatus ir priimtų sprendimų dėl asmenų, ėjusių valstybės tarnautojo pareigas, pripažinimo padarius tarnybinį nusižengimą perdavimo atitinkamiems asmenims terminai ir tvarka nustatyta Tarnybinių nuobaudų skyrimo valstybės tarnautojams tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-26 nutarimu Nr. 977 „Dėl Tarnybinių nuobaudų skyrimo valstybės tarnautojams tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Tarnybinių nuobaudų skyrimo aprašas), kurio 3 p. nustatyta, kad, gavus oficialią informaciją apie galimą valstybės tarnautojo tarnybinį nusižengimą, tarnybinio nusižengimo tyrimas pradamas per 5 darbo dienas nuo šios informacijos gavimo. Nei VTĮ, nei Tarnybinių nuobaudų skyrimo apraše nėra pateikta „oficialios informacijos“ samprata. Valstybės tarnybos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Valstybės tarnybos departamentas) 2021-05-04 Valstybės tarnautojo galimo tarnybinio nusižengimo tyrimo schemeje ir rekomendacijose dėl tarnybinės atsakomybės taikymo valstybės tarnautojams Nr. 27L-237 yra pateikta Valstybės tarnybos departamento nuomonė, kas laikytina „oficialia informacija“: „VTĮ 34 str. prasme – tai valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų, kitų **biudžetinių įstaigų raštai**, ataskaitos, išvados, pažymos ar kita informacija, nepaisant jos pateikimo būdo, formos ir laikmenos, kuriose yra duomenų apie valstybės tarnautojo tarnybinį nusižengimą“.

„Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) laikosi nuoseklios pozicijos, kad asmenys, inicijavę tarnybinio patikrinimo atlikimą, pagal bendruosius gero administravimo principus įgyja teisę tik būti tinkamai informuoti apie konkretaus tarnybinio patikrinimo rezultatus. Joks teisės aktas nenustato pareigos atlikti tarnybinį patikrinimą, gavus bet kokią informaciją apie tikėtiną tarnybinį nusižengimą, teismas taip pat neturi galimybės įpareigoti viešojo administravimo subjektą tai padaryti. Tarnybinės atsakomybės klausimai priskirtini išskirtinai įstaigos, kurioje asmuo dirba, kompetencijai: atlikti ar neatlikti tarnybinį patikrinimą, paskirti ar nepaskirti tarnybinę nuobaudą yra būtent tokios įstaigos diskrecija (LVAT nutartys administracinėse bylose Nr. A552-241/2013, AS858-624/2013, AS261-1321 /2014, eAS-1111-662/2015, AS-1312-261/2015, eAS-856-662/2017, eAS-642-822/2018, eAS-480-415/2020, eA-112-525/2021, eAS-321-1062/2021). Nagrinėjamu atveju sprendžiant dėl tikslingumo pagal skundą pradėti tyrimus dėl galimų tarnybinių nusižengimų, buvo įvertintina tai, kad skundą pateikė privatus asmuo. Kompetentingos institucijos skunde nurodytų aplinkybių netyrė ir jokių duomenų Tarnybai apie galimą jos valstybės tarnautojų tarnybinį nusižengimą nepateikė. Taigi, Atsakomojo rašto pateikimo metu Tarnyba oficialios informacijos apie galimai Tarnybos darbuotojų padarytus tarnybinius nusižengimus neturėjo“;

7.4.2. „antra, Bendrovės veiklos kontrolę ir priežiūrą reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ) IV skyrius, kurio 37 str. 5 d. nustatyta, kad sprendimas ūkio subjekto veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimo byloje gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Bendrovė, pasinaudodama šia įstatymo jai numatyta teise, 2021-10-06 VAAT apskundė Sprendimus Nr. 62SV-52, 62SV-53 ir 62SV-54. VAAT priėmė 2021-10-06 skundą nagrinėti iš esmės. **Bendrovė 2021-10-06 skundą dėl Sprendimų Nr. 62SV-52, 62SV-53 ir 62SV-54 neteisėtumo ir nepagrįstumo grindžia iš esmės tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis, kurias nurodė ir**

skunde.

Iš Tarnybos Veterinarijos sanitarijos skyriaus Vidaus tyrimų skyriui pateiktų rašytinių paaiškinimų buvo nustatyta, kad **Tarnyba su Bendrovės nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis nesutiko ir nutarė jas ginčyti VAAT**. Kadangi administracinė byla Nr. eI2-5334-872/2021 dėl ginčo tarp Tarnybos ir Bendrovės Atsakomojo rašto pateikimo metu buvo (ir dabar yra) dar neišnagrinėta ir Bendrovės skunde nurodytos faktinės aplinkybės nebuvo (ir nėra) nei patvirtintos, nei paneigtos įsiteisėjusiu Teismo sprendimu, taip pat įsiteisėjusiu teismo sprendimu nebuvo konstatuota, kad nuo 2021-09-02 Bendrovės veiklą prižiūrėję ir kontroliavę Tarnybos darbuotojai šią veiklą vykdė neteisėtai, nepagrįstai, pažeisdami teisės aktuose nustatytą tvarką, Atsakomojo rašto priėmimo metu nebuvo galima spręsti, ar minėti darbuotojai nevykdė ar netinkamai vykdė savo pareigas prižiūrėdami ir kontroliuodami Bendrovės veiklą nuo 2021-09-02. Dėl to buvo nuspręsta, kad Atsakomojo rašto pateikimo metu pradėti nuo 2021-09-02 Bendrovės veiklą kontroliavusių ir prižiūrėjusių Tarnybos darbuotojų galimų tarnybinių nusižengimų tyrimus buvo netikslinga“;

7.4.3. „trečia, susipažinus su Tarnybos Vidaus tyrimų skyriaus nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis ir surinkta medžiaga dėl Bendrovės veiklos priežiūros ir kontrolės laikotarpiu nuo 2021-06-02 iki 2021-08-26, buvo konstatuota, kad, priešingai nei skunde teigė Bendrovė, Patikrinimo aktuose Nr. 62GMTS-39, Nr. 41GMTS-62, Nr. 62GMTS-68 ir Nr. 62GMTS-71 buvo nurodyti Bendrovės veiklos neplaninių patikrinimų atlikimo pagrindai, o veiklos neplaninių patikrinimų dažnumą laikotarpiu nuo 2021-08-12 iki 2021-08-26 lėmė konkrečios [...] aptartos aplinkybės ir teisinis reglamentavimas: VAĮ 33 str. 2 d. 2 p. nustato, kad neplaninių patikrinimų tvarkos aprašą ir trukmę, atrankos neplaniniam patikrinimui kriterijus įtvirtinančias taisykles įgalioja patvirtinti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantį subjektą. Sistemškai vertinant Patikrinimo taisyklių 8, 21 p., Tarnybos sprendimų dėl administracinių poveikio priemonių taikymo priėmimo tvarkos aprašo, išdėstyto nauja redakcija Tarnybos direktoriaus 2020-12-15 įsakymu Nr. B1-990 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2013-01-18 įsakymo Nr. B1-12 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos sprendimų dėl administracinių poveikio priemonių taikymo priėmimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, 7, 23, 24 p., darytina išvada, kad Tarnyba turi ne tik teisę, bet ir pareigą, gavusi ūkio subjekto prašymą atnaujinti jo sustabdytą veiklą, atlikti šio subjekto veiklos patikrinimą (siekiant įvertinti ir užtikrinti, kad ankstesnių jo veiklos patikrinimų metu nustatyti trūkumai pašalinti ir įgyvendinti priimti sprendimai) ir priimti sprendimą dėl veiklos atnaujinimo (neatnaujinimo) per 3 darbo dienas nuo patikrinimo akto surašymo ar laboratorinių tyrimų išvadų gavimo dienos, jei šiems sprendimams priimti buvo reikalinga atlikti patikrinimą ar laboratorinius tyrimus. Terminas, per kurį turi būti atliktas neplaninis ūkio subjekto patikrinimas gavus jo prašymą, nenustatytas, be to, teisės aktai nedraudžia ūkio subjektų veiklos neplaninį patikrinimą atlikti ne per vieną dieną, jeigu tai lemia konkrečios aplinkybės. Iš Vidaus tyrimų skyriaus surinktos medžiagos buvo matyti, kad laikotarpiu nuo 2021-08-12 iki 2021-08-16 iš esmės buvo atliekamas vienas Bendrovės veiklos neplaninis patikrinimas, kadangi dėl didelės darbo apimtys jo atlikti per vieną dieną nepavyko, o 2021-08-19, 2021-08-26 Bendrovės veiklos neplaniniai patikrinimai atlikti vykdant aptartą teisės aktų nustatytą pareigą, t. y. gavus Bendrovės prašymus atnaujinti sustabdytą veiklą. Be to, iš Vidaus tyrimų skyriui pateiktų Veterinarijos sanitarijos skyriaus rašytinių paaiškinimų buvo matyti, kad kiekvieno Bendrovės veiklos patikrinimo metu, vadovaudamiesi Patikrinimo taisyklių 27 p., Tarnybos darbuotojai prisistatydavo Bendrovės apsaugos darbuotojui ir pranešdavo apie atvykimo tikslą bei pateikdavo pavedimus atlikti neplaninius patikrinimus. Kadangi Patikrinimo taisyklių 27 p. nereikalauja ūkio subjektui pateikti pavedimo atlikti ūkio subjekto tikrinimą kopijos, Bendrovės atsakingiems darbuotojams šių kopijų nepareikalavus, jos pateiktos nebuvo. Šios Veterinarijos sanitarijos skyriaus rašytiniuose paaiškinimuose nurodytos aplinkybės objektyviais duomenimis paneigtos nebuvo“;

7.4.4. „ketvirta, iš Vidaus tyrimų skyriaus surinktos medžiagos buvo matyti, kad visi

Bendrovės Tarnybai pateikti raštai, atitikę Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje taisyklių, patvirtintų Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007-10-31 įsakymu [...] (toliau – Taisyklės) 6 p., VAĮ 2 str. 10 d., 12 d. numatytus pranešimų, prašymų ir skundų kriterijus), t. y. raštai, kuriuose buvo suformuluoti reikalavimai, buvo išnagrinėti. Į 2021-09-03 prašymą suderinti atvykimo į VMVT Tauragės departamentą laiką Bendrovei buvo atsakyta 2021-09-06 raštu Nr. 62S-(62.5)-929. Į 2021-09-06 Bendrovės pateiktą trūkumų šalinimo planą buvo atsakyta 2021-09-20. Iš Vidaus tyrimų skyriui pateiktų Departamento žodinių ir rašytinių paaiškinimų, elektroninių laiškų matyti, kad į 2021-09-08, 2021-09-17 Bendrovės prašymus buvo reaguota: teiktos pastabos žodžiu ir konsultuota elektroniniais laiškais, o 2021-10-13–2021-10-15 atliktas Bendrovės veiklos neplaninis patikrinimas. Tokiu būdu buvo nustatyta, kad informacija apie tai, kad Tarnybos darbuotojai nereaguoja į Bendrovės pateiktus prašymus, nepasitvirtino“;

7.4.5. „penkta, objektyvių duomenų, pagrindžiančių Bendrovės teiginį, kad Departamento pareigūnai (ar kiti Tarnybos darbuotojai) su Bendrove bendravo įžeidžiančiai ar nepagarbiai, Bendrovė nepateikė. Tuo tarpu Vidaus tyrimų skyriui pateiktuose Tarnybos darbuotojų raštuose, siųstuose Bendrovei, necenzūrinė ar nenorminė leksika, į Bendrovę ar jos darbuotojus nukreipti įžeidžiantys, užgaulaus pobūdžio teiginiai, nemandagus bendravimo apraiškos neužfiksuotos.“

7.5. „[...] tyrimas dėl galimo Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo įstatymo nesilaikymo atliekamas nebuvo, kadangi tam nebuvo objektyvaus pagrindo. Nors skunde Bendrovė nurodė, kad jos veiklos patikrinime dalyvavo Tarnybos Veterinarijos sanitarijos skyriaus vyriausioji veterinarijos gydytoja E. K. (kuri, deklaratyviu Bendrovės teigimu, turi tiesioginių sąsajų su mėsos perdirbimo rinkoje esančiais Bendrovės konkurentais ir jų nedeklaravo privačių interesų deklaracijoje), tačiau ši Tarnybos darbuotoja dalyvavo tik viename Bendrovės veiklos neplaniniame patikrinime (2021-09-02) ir tik kaip stebėtoja, t. y. ji neturėjo jokios įtakos priimant sprendimus Bendrovės atžvilgiu. Minėtą Bendrovės veiklos neplaninį patikrinimą buvo pavesta atlikti (ir jį atlikti) Departamento vyriausioji specialistė-maisto produktų inspektorė A. R. ir Veterinarijos sanitarijos skyriaus vyriausioji veterinarijos gydytoja-valstybinė veterinarijos inspektorė J.J.“

7.6. „Tarnybos nuomone, keisti (tobulinti) šiuo metu galiojančius teisės aktus, reglamentuojančius ūkio subjektų veiklos neplaninių patikrinimų tvarką, yra netikslinga, kadangi Tarnyboje visi patikrinimai (tiek planiniai, tiek neplaniniai) vykdomi vadovaujantis Patikrinimų taisyklėmis. Patikrinimų taisyklės parengtos vadovaujantis VAĮ nuostatomis ir atitinka šiuo metu galiojančią VAĮ“;

7.6.1. „Vadovaujantis Patikrinimų taisyklių 7 p., planiniai ūkio subjektų veiklos patikrinimai vykdomi įvertinus ūkio subjektų rizikingumą (pvz., padidintos rizikos maisto tvarkymo subjektuose patikrinimai atliekami 1 kartą per metus), o neplaniniai ūkio subjektų veiklos patikrinimai atliekami vadovaujantis Patikrinimų taisyklių 8 p. ir siekiant iširti ir (ar) patikrinti gautą ar visuomenės informavimo priemonėse paskelbtą informaciją apie teisės aktų reikalavimų pažeidimus ar siekiant sumažinti įvykių, dėl kurių vartotojai ir kiti asmenys patiria žalą, skaičių; galimų teisės aktų reikalavimų pažeidimų tikimybę; įvertinti ankstesnių ūkio subjektų veiklos patikrinimų metu nustatytų trūkumų pašalinimą. Pažymėtina, kad VAĮ 33 str. 11 p. nurodyta, kad ūkio subjekto veiklos neplaniniai patikrinimai atliekami, kai ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantis subjektas priima motyvuotą sprendimą atlikti šį patikrinimą. Tai reiškia, kad neplaniniai patikrinimai atliekami ne absoliučiai visais atvejais, o tik motyvuotai, priėmus Tarnybos direktoriaus, jo įgalioto asmens ar Tarnybos teritorinio padalinio vadovo sprendimą (Patikrinimų taisyklių 26 p.). Be to, neplaninis patikrinimas turi atitikti neplaninių patikrinimų taisyklės ir turi būti atliekamas tiek VAĮ, tiek Patikrinimų taisyklėse nurodytu pagrindu“;

7.6.2. „Svarbu pažymėti, kad ūkio subjektų veiklos patikrinimai yra vykdomi vadovaujantis VAĮ 30 str. nurodytais ūkio subjektų veiklos priežiūros principais. VAĮ 33 str. 12 p. ir Patikrinimų taisyklių 25 p. griežtai reglamentuoja pagrindus, kuriems esant gali būti vykdomi neplaniniai ūkio

subjektų veiklos patikrinimai. Patikrinimų taisyklių 28 p. pažymima, kad jeigu atsiranda poreikis atlikti neplaninį ūkio subjekto veiklos patikrinimą, bet ūkio subjekte jau nustatyta atlikti planinį ūkio subjekto veiklos patikrinimą arba neplaninį jo veiklos patikrinimą dėl kitos priežasties, atliekamas tik vienas planinis ar neplaninis ūkio subjekto veiklos patikrinimas, kompleksiskai tikrinant ir (ar) tiriant visus klausimus“;

7.6.3. „Ūkio subjektų veiklos patikrinimai, siekiant sumažinti tiek administracinę, tiek priežiūros našta, pagal panešimus (skundus) atliekami vadovaujantis Tarnybos kokybės sistemos programos SK-1-1 „Pranešimų (skundų) registravimas ir nagrinėjimas“, patvirtintos Tarnybos direktoriaus 2020-11-03 įsakymu Nr. B1-838 „Dėl kokybės sistemos programos SK-1-1 „Pranešimų (skundų) registravimas ir nagrinėjimas“ patvirtinimo“ (Tarnybos direktoriaus 2021-07-29 įsakymo Nr. B1-613 redakcija), kurioje numatyti atvejai, kada pranešimai (skundai) gali būti neperduodami tolesniam nagrinėjimui, ir pranešimo (skundo) rizikos lygių (reikšminga, vidutinė ir mažos rizikos) nustatymo tvarka“;

7.6.4. „Įvertinus tai, kas aukščiau išdėstyta, Tarnybos nuomone, ūkio subjektų ir Tarnybos teisių ir pareigų pusiausvyra yra užtikrinama, neplaninių patikrinimų klausimai yra aiškiai ir išsamiai reglamentuoti galiojančiuose teisės aktuose, todėl tobulinti juos nėra tikslinga.“

Seimo kontrolieriaus siūlymo „pašalinti nuorodas (į VAI straipsnius), neatitinkančias šiuo metu galiojančios VAI redakcijos [...] turinio“) Tarnyba įgyvendinti negali, nes [...] minimas dokumentas – Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo gairių aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020-05-04 nutarimu Nr. 511 „Dėl Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“. Šiuo nutarimu sudaryta Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo ekspertų komisija (verslo priežiūros veiklos gerinimo koordinatore – Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija), kuriai pavesta rengti metodinę medžiagą, gaires ir rekomendacijas, susijusias su priežiūros funkcijų optimizavimu.“

Tyrimui reikšmingi Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

8. Įstatymai

8.1. Seimo kontrolierių įstatymo (SKI):

- 2 *straipsnis* – „1. *Biurokratizmas* – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai. [...]. 4. *Piktnaudžiavimas* – tokie pareigūno veiksmai ar neveikimas, kai jam suteikti įgaliojimai naudojami ne pagal įstatymus bei kitus teisės aktus arba savanaudiškais tikslais ar dėl kitokių asmeninių paskatų (naudojimosi tarnybine padėtimi, keršto, pavydo, karjerizmo, neteisėtų paslaugų teikimo ir t. t.), taip pat tokie pareigūno veiksmai, kai viršijami suteikti įgaliojimai ar savavaliaujama“;

- 12 *straipsnis* – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“;

- 17 *straipsnis* – „1. Seimo kontrolierius [...] priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu: [...] 3) skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai; 4) skundas tuo pačiu klausimu buvo išnagrinėtas arba yra nagrinėjamas teisme; [...] 6) padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje. [...]. 4. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas. [...]“

8.2. Viešojo administravimo įstatymo (VAI):

- 3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujami šiais principais: [...] 4) *įstatymo viršenybės*. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; [...] 10) *proporciningumo*. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus administravimo tikslus; 11) *skaidrumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjekto veikla turi būti vieša, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus; [...]“;

- 31 straipsnis – „1. Viešojo administravimo subjektas, atlikdamas ūkio subjektų veiklos priežiūrą, turi teikti metodinę pagalbą ūkio subjektams, siekti užkirsti kelią žalai teisės normų saugomoms vertybėms atsirasti (teisės aktų pažeidimų prevencijai) ir išlaikyti tvarų ekonominės veiklos vykdymą bei verslo plėtrą. 2. Laikoma, kad viešojo administravimo subjektas vykdo ūkio subjekto veiklos priežiūrą, jeigu atlieka ūkio subjekto veiklos patikrinimus. Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantys subjektai šią priežiūrą vykdo vadovaudamiesi Vyriausybės patvirtintu Gairių dėl ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijų atlikimo aprašu. [...]“;

- 33 straipsnis – „1. Ūkio subjektų veiklos patikrinimai gali būti planiniai ir neplaniniai. [...]. 2. Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantis subjektas tvirtina: [...] 2) neplaninių patikrinimų tvarkos aprašą ir trukmę, atrankos neplaniniam patikrinimui kriterijus įtvirtinančias taisykles (toliau – neplaninių patikrinimų taisyklės). [...]. 10. Vienu metu gali būti atliekami ne daugiau kaip du ūkio subjekto veiklos planiniai patikrinimai [...]. 11. Ūkio subjekto veiklos neplaninis patikrinimas atliekamas, kai ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantis subjektas priima motyvuotą sprendimą atlikti šį patikrinimą. Neplaninis patikrinimas turi atitikti neplaninių patikrinimų taisykles ir turi būti atliekamas šio straipsnio 12 dalyje nurodytu pagrindu. Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantis subjektas, pradėdamas ūkio subjekto veiklos neplaninį patikrinimą, pateikia tikrinamam ūkio subjektui sprendimo atlikti neplaninį patikrinimą kopiją. [...]. 12. Ūkio subjekto veiklos neplaninis patikrinimas gali būti atliekamas: 1) gavus kito kompetentingo viešojo administravimo subjekto rašytinį motyvuotą prašymą ar pavedimą atlikti ūkio subjekto veiklos patikrinimą arba kitos valstybės kompetentingos institucijos prašymą; 2) įvertinus turimą informaciją ir kilus įtarimų dėl ūkio subjekto veiklos, kuri gali kelti grėsmę teisės normų saugomoms vertybėms; 3) gavus anoniminį skundą dėl konkretaus ūkio subjekto veiksmų ar neveikimo, kai įvertinus turimą informaciją kyla įtarimų, kad ūkio subjekto veikla gali kelti grėsmę teisės normų saugomoms vertybėms; 4) siekiant užtikrinti, kad buvo pašalinti ūkio subjekto veiklos ankstesnio patikrinimo metu nustatyti teisės aktų pažeidimai ir įgyvendinti priimti sprendimai; 5) jeigu neplaninio patikrinimo atlikimo pagrindą nustato kitas ūkio subjektų veiklos priežiūrą reglamentuojantis įstatymas. [...]“;

- 37 straipsnis – „1. Poveikio priemonės ūkio subjektui skiriamos, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, padarytos žalos dydį, mastą ir kitas įstatymuose numatytas aplinkybes. 2. Ūkio subjektui turi būti pranešta apie galimą ūkio subjekto veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimą. Jam turi būti aiškiai, nedviprasmiškai suformuluota galimo pažeidimo esmė, įvardytas galbūt pažeisto įstatymo ar kito teisės akto straipsnis, dalis, punktas ir nurodyta, kokiais įrodymais tai grindžiama. 3. Ūkio subjektas turi teisę galimo pažeidimo nagrinėjimo metu susipažinti su surinkta medžiaga, pateikti įrodymus, duoti paaiškinimus raštu ar žodžiu, teikti prašymus. Jam turi būti suteikiama pakankamai laiko įrodymams pateikti ir paaiškinimams duoti. 4. Sprendimas, priimtas ūkio subjekto veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimo byloje, grindžiamas tik tais įrodymais, kurie buvo ištirti bylos nagrinėjimo metu ir su kuriais turėjo galimybę susipažinti ūkio subjektas. Turi būti pateikti sprendimo motyvai dėl visų bylai reikšmingų aspektų, kuriuos savo paaiškinime ar nagrinėjant žodžiu ūkio subjektas buvo nurodęs. 5. Sprendimas ūkio subjekto veiklą

reglamentuojančių teisės aktų pažeidimo byloje gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka“;

- 39 *straipsnis* – „Turtinė ir neturtinė žala, atsiradusi dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų administracinių aktų, atlyginama Civilinio kodekso ir Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo nustatytais pagrindais ir tvarka.“

8.3. *Teismų įstatymo* preambulėje: „Šiame įstatyme nustatytas [...] teisinis reglamentavimas pagrįstas Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, kituose įstatymuose bei Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse įtvirtintais visuotinai pripažintais teisės principais: pagarbos žmogaus teisėms ir laisvėms, [...] teise, kad kiekvieno asmens byla būtų viešai ir teisingai išnagrinėta nepriklausomo ir nešališko teismo, [...] valstybės valdžios padalijimo principu, pagal kurį teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai, kitais [...] teismų sutvarkymo, teisėjų statuso ir teismo proceso principais.“

8.4. *Administracinių bylų teisenos įstatymo* (toliau vadinama – ABTĮ):

- 3 *straipsnis* – „1. Administracinis teismas sprendžia viešojo administravimo srities ginčus. 2. Teismas nevertina ginčijamo teisės akto ir veiksmų (neveikimo) politinio ar ekonominio tikslingumo požiūriu, o tik nustato, ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistas įstatymas ar kitas teisės aktas, ar viešojo administravimo subjektas neviršijo kompetencijos, taip pat ar teisės aktas arba veiksmas (neveikimas) neprieštaruoja tikslams ir uždaviniams, dėl kurių institucija buvo įsteigta ir gavo įgaliojimus.“

-17 *straipsnis* – „1. Administraciniai teismai sprendžia bylas dėl: 1) valstybinio administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus (toliau – vilkinimas atlikti veiksmus); [...] 3) žalos, atsiradusios dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginimo (CK 6.271 straipsnis) [...]“

9. Kiti teisės aktai

9.1. *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-06-28 nutarimu Nr. 744 (LRV 2019-04-30 nutarimo Nr. 445 redakcija) patvirtintuose Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatuose* (toliau vadinama – Tarnybos nuostatai) eglamentuota:

9.1.1. „1. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – tarnyba) yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga. Tarnyba dalyvauja formuojant valstybės politiką maisto ir pašarų saugos, kokybės, ženklavimo, informacijos apie prekes, įskaitant kainų nurodymą, teikimo ir kitų privalomųjų reikalavimų laikymosi, maisto, [...] vartotojų teisių apsaugos maisto ir su maistu susijusių paslaugų teikimo srityse ir šią politiką įgyvendina“;

9.1.2. „9. Tarnyba, siekdama užtikrinti, kad Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos rinkai tiekiamas maistas būtų saugus, tinkamai paženklintas ir atitiktų Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų įteisintus saugos, kokybės, ženklavimo ir kitus privalomuosius reikalavimus visuose maisto tvarkymo etapuose, eksportuojamas maistas atitiktų Lietuvos Respublikos, Europos Sąjungos ir importuojančios valstybės reikalavimus, ir skatinti Lietuvos ir užsienio vartotojų pasitikėjimą Lietuvoje pagamintu maistu: [...] 9.2. kontroliuoja: [...] 9.2.2. vidaus rinkai ir eksportui skirtu maistu atitiktų saugos, kokybės, ženklavimo, informacijos apie prekes, įskaitant kainų nurodymą, teikimo ir kitiems privalomiesiems reikalavimams, nustatytosios privalomųjų reikalavimų įgyvendinimo tvarkos laikymąsi; [...] 9.3. vykdo: 9.3.1. maisto tvarkymo saugos rizikos analizę ir prevencijos priemones; 9.3.2. maisto laboratorinius tyrimus, mokslinį rizikos, susijusios su maistu, vertinimą; [...] 9.3.6. skubių veiksmų procedūras, nustatius ar gavus informaciją apie nesaugų maistą [...]; 9.10. atlieka maisto žaliavų ir maisto laboratorinius tyrimus, užterštumo kenksmingosiomis medžiagomis, įskaitant pesticidus ir kitus teršalus, stebėseną; [...]“;

9.1.3. „14. Tarnyba, atlikdama savo funkcijas, turi teisę: 14.1. atlikdama valstybinę [...] maisto kontrolę, lankyti [...] maisto tvarkymo subjektus, juos tikrinti, gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų fizinių ir juridinių asmenų, kitų organizacijų informaciją ir dokumentus, būtinus [...] maisto kontrolei atlikti, maisto [...] saugą, kokybę, [...] reglamentuojančių teisės aktų pažeidimams tirti; [...]14.3. pagal kompetenciją duoti privalomus nurodymus fiziniams ar juridiniams asmenims, kitoms organizacijoms ir jų filialams, kurie verčiasi [...] maisto gamyba, perdirbimu, sandėliavimu, transportavimu ar prekyba, vykdyti teisės aktuose nustatytus reikalavimus, kad neplistų gyvūnų užkrečiamosios ligos, gaminami pašarai ir jų priedai, gyvūniniai produktai, negyvūninis maistas nebūtų kenksmingas žmonių ir gyvūnų sveikatai; [...]“

9.2. *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020-05-04 nutarimu Nr. 511 (LRV 2012-07-18 nutarimo Nr. 932 redakcija) patvirtintame Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo gairių apraše* (toliau vadinama – Aprašas) nustatyta:

9.2.1. „1. Aprašas [...] nustato institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo (toliau – priežiūros funkcijų optimizavimas) tikslą, uždavinius, principus, kuriais vadovaujantis optimizuojamos priežiūros funkcijos, priežiūros funkcijų optimizavimo dalyvių veiksmus ir priemones, skirtas priežiūros funkcijų optimizavimo uždaviniams įgyvendinti. Aprašas taip pat įtvirtina pagrindines priežiūros institucijų veiklos nuostatas“;

9.2.2. „3. Priežiūros funkcijos – funkcijos, kurias atlieka priežiūros institucijos, siekiamos užtikrinti, kad būtų tinkamai laikomasi teisės aktų reikalavimų ir užkertamas kelias žalai teisės normų saugomoms vertybėms atsirasti, kaip nustatyta VAĮ 36¹ straipsnyje“;

9.2.3. „6. Priežiūros funkcijų optimizavimo tikslas ir uždaviniai įgyvendinami vadovaujantis šiais principais: [...] 6.7. aiškesnio ir geresnio reglamentavimo; 6.8. racionalumo ir tikslingumo; 6.9. administracinės ir priežiūros naštos mažinimo; 6.10. kitais principais, nustatytais VAĮ pirmajame ir ketvirtajame skirsniuose“;

9.2.4. „7. Priežiūros institucijų vadovai užtikrina, kad priežiūros funkcijos būtų atliekamos siekiant Apraše įtvirtintų priežiūros funkcijų optimizavimo tikslo ir uždavinių, vadovaujantis Aprašo 6 punkte nurodytais principais ir šiomis pagrindinėmis priežiūros institucijų veiklos nuostatomis, atsižvelgiant į VAĮ ir kituose specialiuose įstatymuose reglamentuotas išlygas: [...] 7.11. *Patikrinimų pagrindumas*. Ūkio subjektų veiklos patikrinimai turi būti planuojami ir atliekami vadovaujantis VAĮ 36⁴ straipsnyje nustatytais reikalavimais (tvarka). [...] 7.26. *Geresnis reglamentavimas*: 7.26.1. Priežiūros institucija turi kritiškai vertinti teisės aktuose nustatytus reikalavimus, kurių laikymosi priežiūrą ji atlieka, analizuoti ūkio subjektų pastabas dėl reguliavimo nepagrįstumo ir jas įvertinusi arba savo iniciatyva teikti aukštesniam pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektui informaciją, susijusią su ūkio subjektų priežiūra, kai kyla abejonių dėl teisės aktų reikalavimų pagrįstumo, siūlyti keisti teisinį reguliavimą taip, kad būtų mažinama priežiūros ir administracinė našta ūkio subjektams, šalinamos teisinio reguliavimo spragos, efektyviau organizuojama priežiūra. [...] 7.26.3. Rengiant teisės aktų, kuriuose yra ūkio subjektų priežiūrą reguliuojančių nuostatų, projektus, visada turėtų būti įvertinama jų atitiktis VAĮ ir Aprašo nuostatomis: atsisakoma nuostatų, prieštaraujančių VAĮ ir (ar) Aprašui, ir keičiamas teisinis reguliavimas kartu papildomas nuostatomis, užtikrinančiomis veiksmingą VAĮ ketvirtojo skirsnio nuostatų, Aprašo tikslo ir uždavinių įgyvendinimą. [...]“

9.3. *Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2015-01-28 įsakymu Nr. B1-59 patvirtintų Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklių* (Patikrinimo taisyklės) aktualios nuostatos:

9.3.1. „21. Neplaniniai ūkio subjektų veiklos patikrinimai gali būti vykdomi: 21.1. gavus kito kompetentingo viešojo administravimo subjekto rašytinį motyvuotą prašymą ar pavedimą atlikti ūkio subjekto veiklos patikrinimą ar užsienio šalies kompetentingos institucijos prašymą; 21.2. turint informacijos ar kilus pagrįstų įtarimų dėl ūkio subjekto veiklos, kuri gali prieštarauti teisės aktams ar neatitikti jų reikalavimų; 21.3. siekiant užtikrinti, kad buvo pašalinti ankstesnio ūkio subjekto veiklos patikrinimo metu nustatyti teisės aktų pažeidimai ir įgyvendinti priimti

sprendimai; 21.4. gavus vartotojo skundą; 21.5. gavus paties ūkio subjekto prašymą; [...]“;

9.3.2. „23. Sprendimus dėl neplaninio ūkio subjekto veiklos patikrinimo atlikimo priima: 23.1. Tarnybos direktorius; 23.2. Tarnybos direktoriaus įgaliotas asmuo; 23.3. Tarnybos teritorinio padalinio vadovas. 24. Neplaninio ūkio subjekto veiklos patikrinimo trukmė priklauso nuo faktinių tyrimo eigos aplinkybių. [...]“;

9.3.3. „25. Jeigu atsiranda poreikis atlikti neplaninį ūkio subjekto veiklos patikrinimą, bet ūkio subjekte jau nustatyta atlikti planinį ūkio subjekto veiklos patikrinimą arba neplaninį jo patikrinimą dėl kitos priežasties, atliekamas tik vienas planinis ar neplaninis ūkio subjekto veiklos patikrinimas, kompleksiškai tikrinant ir (ar) tiriant visus klausimus“;

9.3.4. „27. Planiniai ir neplaniniai ūkio subjekto veiklos patikrinimai atliekami Tarnybos ar Tarnybos teritorinio padalinio valstybės tarnautojams pateikus ūkio subjektui valstybės tarnautojų pažymėjimus, pavedimą atlikti ūkio subjekto tikrinimą, sprendimo dėl neplaninio patikrinimo atlikimo kopiją.“

9.4. *Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019-03-08 nutarimo Nr. B1-166* (Pavedimų forma) aktualios nuostatos:

„1. T v i r t i n u: 1.1. Pavedimo atlikti ūkio subjekto veiklos priežiūrą formą [...]“

„2. N u s t a t a u, kad: [...] 2.4. prieš pradėdant ūkio subjekto veiklos neplaninį tikrinimą ūkio subjektui pateikiami susipažinti valstybės tarnautojų pažymėjimai ir įteikiama teisės aktų nustatyta tvarka patvirtinta šio įsakymo 1 punktu nustatytos formos išrašyto pavedimo kopija [...]“

9.5. *Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007-10-31 įsakymu Nr. B1-790 patvirtintų Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje taisyklių* (Taisyklės) 6 punkte nustatyta: „Taisyklėse vartojamos sąvokos: [...] Prašymas – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į Valstybinę maisto ir veterinarijos tarnybą ar Tarnybos administracijos struktūros 12.8 ir 21–71 punktuose nurodytą Tarnybos teritorinį padalinį prašant administracinės paslaugos – išduoti leidimą (licenciją), dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, kuriuo patvirtinamas tam tikras juridinis faktas; nustatytą tvarka pateikti Tarnybos ar Tarnybos administracijos struktūros 12.8 ir 21–71 punktuose nurodytą Tarnybos teritorinių padalinių turimą informaciją; priimti administracinį sprendimą – įsakymą, potvarkį ar nustatytą tvarka kitą nustatytosios formos dokumentą, kuriame išreiškiama Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos ar Tarnybos administracijos struktūros 12.8 ir 21–71 punktuose nurodytą Tarnybos teritorinių padalinių valia atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus. Prašymo nagrinėjimas – Tarnybos ar Tarnybos administracijos struktūros 12.8 ir 21–71 punktuose nurodytą Tarnybos teritorinių padalinių valstybės tarnautojo ar darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį ir gaunančio darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir kitų valstybės pinigų fondų, veikla, apimanti asmens prašymo priėmimą, įregistravimą, esmės nustatymą, atsakymo parengimą ir išsiuntimą (įteikimą) asmeniui. [...]“

Tyrimo išvados

10. Apibendrinus Skunde aprašytas aplinkybes (pažymos 2 ir 3 paragrafai, išskyrus pažymos 4.3 punkte nurodytas aplinkybes) konstatuotina, kad Pareiškėjas skundžiasi, jog Tarnybos pareigūnai netinkamai vykdė Bendrovės veiklos patikrinimus (po kurių surašytų aktų pagrindu Bendrovės atžvilgiu buvo priimti sprendimai), Bendrovės veiklos patikrinimų procedūrų metu nereagavo į kai kuriuos Pareiškėjo kreipimusis.

11. Vadovaujantis:

11.1. Tarnybos nuostatais (pažymos 9.1 punktas):

11.1.1. Tarnyba dalyvauja formuojant valstybės politiką maisto saugos, kokybės, ženklavimo, informacijos apie prekes teikimo ir kitų privalomųjų reikalavimų laikymosi, maisto, vartotojų teisių apsaugos maisto ir su maistu susijusių paslaugų teikimo srityse ir šią politiką įgyvendina;

11.1.2. Tarnyba, siekdama saugoti vartotojų interesus ir ginti pažeistas jų teises maisto ir su juo susijusių paslaugų teikimo srityse, tiria vartotojų, suinteresuotų organizacijų skundus dėl maisto, neatitinkančio saugos, kokybės, ženklavimo, informacijos apie prekes, įskaitant kainų nurodymą, teikimo ir kitų privalomųjų reikalavimų, nesaugių maisto tvarkymo paslaugų teikimo. Tarnyba, siekdama užtikrinti, kad Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos rinkai tiekiamas maistas būtų saugus, tinkamai paženklintas ir atitiktų Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų įteisintus saugos, kokybės, ženklavimo ir kitus privalomuosius reikalavimus visuose maisto tvarkymo etapuose, ir skatinti Lietuvos ir užsienio vartotojų pasitikėjimą Lietuvoje pagamintu maistu, kontroliuoja vidaus rinkai ir eksportui skirto maisto atitiktį saugos, kokybės, ženklavimo, informacijos apie prekes, teikimo ir kitiems privalomiesiems reikalavimams, nustatytosios privalomųjų reikalavimų įgyvendinimo tvarkos laikymąsi, vykdo maisto tvarkymo saugos rizikos analizę ir prevencijos priemones; skubių veiksmų procedūras, nustačius ar gavus informaciją apie nesaugų maistą ir kt.

Tarnyba, atlikdama valstybinę maisto kontrolę, turi teisę lankyti maisto tvarkymo subjektus, juos tikrinti, pagal kompetenciją duoti privalomus nurodymus fiziniams ar juridiniams asmenims, kurie verčiasi maisto gamyba, perdirbimu ir kt.;

11.2. VAĮ (pažymos 8.2 punktą):

11.2.1. Tarnyba, kaip viešojo administravimo subjektas, atlikdama Bendrovės veiklos priežiūrą, turi vykdyti vadovaudamasi įstatymo viršenybės, proporcingumo ir kitų viešojo administravimo principų reikalavimais, VAĮ, Aprašu, Patikrinimų taisyklėmis ir kitais teisės aktais, teikdama Bendrovei metodinę pagalbą, atlikdama Bendrovės veiklos patikrinimus, prirėkus, taikydama poveikio priemones įstatymų ir jų pagrindu priimtų kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Poveikio priemonės ūkio subjektui skiriamos atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, padarytos žalos dydį, mastą ir kitas įstatymuose numatytas aplinkybes, bendrovei turėjo būti pranešta apie galimą ūkio subjekto veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimą. Ūkio subjektui turi būti aiškiai, nedviprasmiškai suformuluota galimo pažeidimo esmė, įvardytas galbūt pažeisto įstatymo ar kito teisės akto straipsnis, dalis, punktas ir nurodyta, kokiais įrodymais tai grindžiama. Bendrovė turi teisę galimo pažeidimo nagrinėjimo metu susipažinti su surinkta medžiaga, pateikti įrodymus, duoti paaiškinimus raštu arba žodžiu, teikti prašymus. Jai turi būti suteikiama pakankamai laiko įrodymams pateikti ir paaiškinimams duoti. Sprendimas, priimtas Bendrovės veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimo byloje, grindžiamas tik tais įrodymais, kurie buvo surinkti bylos nagrinėjimo metu ir su kuriais Bendrovė turėjo galimybę susipažinti. Turi būti pateikti sprendimo motyvai dėl visų bylai reikšmingų aspektų, kuriuos savo paaiškiniame ar nagrinėjant žodžiu ūkio subjektas buvo nurodęs. Sprendimas (-ai) Bendrovės veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimo byloje gali būti skundžiamas (-i) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka;

11.3. SKĮ (pažymos 8.1 punktą) – biurokratizmu laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai, piktnaudžiavimas – tokie pareigūno veiksmai ar neveikimas, kai jam suteikti įgaliojimai naudojami ne pagal įstatymus bei kitus teisės aktus arba savanaudiškais tikslais ar dėl kitokių asmeninių paskatų, taip pat tokie pareigūno veiksmai, kai viršijami suteikti įgaliojimai ar savavaliaujama.

11.4. Teismų įstatymu (pažymos 8.3 punktą) ir ABTĮ (pažymos 8.4 punktą):

11.4.1. Teismų įstatyme nustatytas teisinis reglamentavimas pagrįstas visuotinai pripažintais teisės principais: pagarbos žmogaus teisėms ir laisvėms, teise, kad kiekvieno asmens byla būtų viešai ir teisingai išnagrinėta nepriklausomo ir nešališko teismo, valstybės valdžios padalijimo principu, pagal kurį teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai ir kt.;

11.4.2. administracinis teismas, spręsdamas viešojo administravimo srities ginčus, sprendžia bylas dėl valstybinio administravimo subjektų (šiuo atveju – Tarnybos) priimtų teisės aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo (nustato, ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistas įstatymas ar kitas teisės aktas, ar viešojo administravimo subjektas neviršijo kompetencijos, taip pat ar teisės aktas arba veiksmas (neveikimas) neprieštaruoja tikslams ir uždaviniams, dėl kurių institucija buvo įsteigta ir gavo įgaliojimus), taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus; žalos, atsiradusios dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir kt.

12. *Nagrinėjamu atveju:*

12.1. Tarnyba vykdė Bendrovės veiklos patikrinimus, Bendrovės veiklos priežiūros metu gavo Bendrovės kreipimuisi į Tarnybą, įvertinusi patikrinimų rezultatus taikė Bendrovei poveikio priemones (priėmė Sprendimus), pateikė išsamų atsakymą dėl Pareiškėjo prašymo atlikti Tarnybos pareigūnų tarnybinių nusižengimo tyrimus ir kt. (pažymos 7 paragrafas).

Kartu Seimo kontrolieriui kelia abejonių Tarnybos veiklos, atliekant 6 Bendrovės veiklos patikrinimus, skaidrumas ir atitikimas VAĮ ir kitų teisės aktų reikalavimams, pvz., dėl pavedimų atlikti patikrinimus pateikimo Bendrovės apsaugos darbuotojui (galimai neįsitikinus, ar šis darbuotojas įgaliotas atstovauti Bendrovei; pažymos 7.4.3 papunktis);

12.2. Seimo kontrolierius, be kita ko, 2021-10-05 raštu informavo Pareiškėją, kad, esant ginčui dėl Skunde nurodyto Tarnybos sprendimo sustabdyti tam tikrų produktų gamybą teisėtumo, galimai dėl to patirtos žalos atlyginimo ir pan., šios aplinkybės Pareiškėjo iniciatyva galėtų būti patikrintos, nustatytos teisme, Seimo kontrolierius Skundo tyrimo metu nevertino Tarnybos priimtų sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo (pažymos 4.3 punktas);

12.3. šio tyrimo metu Tarnyba Seimo kontrolieriui pranešė, kad Bendrovė 2021-10-06 pateikė skundą VAAT dėl Sprendimų panaikinimo, kuris šį skundą priėmė nagrinėjimui iš esmės (pažymos 7.3 punktas; pažymėtina, kad Bendrovė nepateikė Seimo kontrolieriui šios informacijos, nors Seimo kontrolierius prašė ją pateikti 2021-10-05 rašte; pažymos 4.4 punktas);

12.4. įvertinus Bendrovės skundo VAAT turinį (pažymos 7.3 punktas), Tarnybos poziciją dėl skundo teismui (prieštaruoja skundui; pažymos 7.4.2 papunktis), konstatuotina, kad šiuo metu VAAT nagrinėjama byla pagal Bendrovės skundą, kuriame nurodytos iš esmės analogiškos Skunde nurodytoms Tarnybos pareigūnų veiklos, neveikimo (sąlygojusio Sprendimų priėmimą) aplinkybės.

Biurokratizmu laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai, taigi, teismas, spręsdamas dėl Sprendimų teisėtumo, kartu įvertins ir tai, ar Tarnybos pareigūnai, priimdami Sprendimus, blogai vykdė (nevykdė) įstatymų reikalavimus (Tarnybos pareigūnų galimą piktnaudžiavimą patvirtinančių duomenų šio tyrimo metu nebuvo gauta; pvz., pažymos 7.5 punktas).

Taigi, nagrinėjant bylą teisme bus vertinamos tos pačios aplinkybės, kurios turėtų būti vertinamos Skundo tyrimo metu, nustatyta, ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistas įstatymas ar kitas teisės aktas, ar viešojo administravimo subjektas neviršijo kompetencijos, taip pat ar teisės aktas arba veiksmas (neveikimas) neprieštaruoja tikslams ir uždaviniams, dėl kurių institucija buvo įsteigta ir gavo įgaliojimus.

Administraciniame teisme, nagrinėjant bylą pagal Pareiškėjo skundą, prašymą, taip pat gali būti įvertinamas Tarnybos pareigūnų neveikimas (vilkinimas), sprendžiamas žalos, atsiradusios dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginimo klausimas.

Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į pirmiau aprašytas aplinkybes, įgyvendindamas visuotinai pripažintus teisės principus, kad kiekvieno asmens byla būtų viešai ir teisingai išnagrinėta nepriklausomo ir nešališko teismo, kad valstybės valdžios padalijimo principas numato, jog teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai, bei vadovaudamasis SKĮ 17 straipsnio 1 dalies 4 punktu ir 4 dalimi (jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja, kad skundas tuo pačiu klausimu yra

nagrinėjamas teisme, skundo tyrimas nutraukiamas), negali įsiterpti į teisingumo vykdymą, todėl Skundo tyrimas nutrauktinas.

13. Apibendrinus pirmiau padarytas išvadas ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 4 punktu ir 4 dalimi bei 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu Pareiškėjo skundo dėl Tarnybos pareigūnų veiklos (neveikimo) *tyrimas nutrauktinas*.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia UAB „X“ skundo dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pareigūnų veiklos nutraukti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas